

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

**ПРОДОВОЛЬЧА ТА ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА
В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ:
ВИКЛИКИ ДЛЯ УКРАЇНИ ТА СВІТУ**

*присвяченої 125-річчю Національного університету
біоресурсів і природокористування України*

**Секція 4. Якість освіти та гуманітарна наука в умовах війни
та глобальних викликів**

**25 травня 2023 року
Київ, Україна**

Організатор конференції:

Національний університет біоресурсів і
природокористування України

Продовольча та екологічна безпека в умовах війни та повоєнної відбудови: виклики для України та світу: мат. Міжн. наук.-практ. конф., секція 4: Якість освіти та гуманітарна наука в умовах війни та глобальних викликів (м. Київ, 25 трав. 2023 р.). Київ, 2023. С. 358.

Матеріали конференції подано в авторській редакції.

У збірнику подано результати обговорення актуальних проблем, перспектив і шляхів забезпечення продовольчої та екологічної безпеки в умовах війни, плану відновлення України, сталого розвитку світу в контексті глобальних і регіональних викликів, трансформації суспільства та формування нової парадигми розвитку.

Редакційна колегія:

Ніколаєнко С. М. (відповідальний редактор), Кваша С. М., Кондратюк В. М., Ткачук В. А., Шинкарук В. Д., Барановська О. Д., Баль-Прилипка Л. В., Братішко В. В., Глазунова О. Г., Гриценко І. С., Діброва А. Д., Євсюков Т. О., Каплун В. В., Коломієць Ю. В., Кононенко Р. В., Васишин Р. Д., Мельник В. І., Остапчук А. Д., Отченашко В. В., Рудик Я. М., Ружило З. В., Савицька І. М., Тонха О. Л., Цвіліховський М. І., Яра О. С.

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

**ПРОДОВОЛЬЧА ТА ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПОВОЄННОЇ
ВІДБУДОВИ: ВИКЛИКИ ДЛЯ УКРАЇНИ ТА СВІТУ**

*присвяченої 125-річчю Національного університету біоресурсів
і природокористування України*

Секція 4. Якість освіти та гуманітарна наука в умовах війни та глобальних викликів

Відповідальний за випуск: **Отченашко В. В.**

© НУБіП України, 2023.

**ОСВІТА ЯК ПЕРВИННИЙ ЕЛЕМЕНТ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА
ДО ЕКОЛОГОЗБАЛАНСОВАНОГО РОЗВИТКУ**

Собчик Вікторія, доктор сільськогосподарських наук, професор кафедри технології палива, факультету енергетики та палива,
Чепела Мачей, магістр з охорони довкілля, докторант кафедри технології палива, факультету енергетики та палива,
AGH Університету науки та технологій
м. Краків, Польща

Нагальною потребою XXI століття стає формування такого способу життя, який був би основою довготривалого екологічно збалансованого розвитку суспільства. Сучасні екологічні технології самі по собі не здатні подолати антропогенні загрози. Потрібна нова філософія життя, політика, моральні орієнтири – зобов'язання як кожної людини, так і людства в цілому. Загалом має бути сформована така система цінностей, яка є складовою еколого-культурного світобачення кожного з нас, яка не залежала б від економічних сплесків чи занепадів, зміни політичної влади, у якій би захист і збереження природи, турбота про людину, її життя і дотримання її прав вважались такими ж важливими, як і саме життя [1].

Освіта – це первинний і найважливіший елемент трансформації суспільства задля екологічно збалансованого розвитку, яка дає можливість людям втілювати в життя свої уявлення про нього. Освіта розглядається не як самоціль, а як основний механізм зміни парадигми національної освіти, загальнолюдських цінностей, поведінки та способу життя. Крім того, освіта – основоположне право людини [2].

Відповідний рівень освіти дає можливість кожній людині брати участь у вирішенні та попередженні соціальних, економічних та екологічних проблем, що є основним завданням, яке стоїть перед світовою спільнотою. Декларація, прийнята в Ріо-де-Жанейро у 1992 р. починається словами: «Люди є головною турботою сталого розвитку. Вони мають право на здорове і продуктивне життя в гармонії з природою». Лідери держав, які брали участь у Всесвітньому саміті в Йоганнесбурзі (2002 р.) в т.ч. і Україна, зобов'язались створити гуманне, рівноправне і уважне до проблем людини суспільство, яке визнає, що кожний член цього суспільства має свою людську гідність [3].

Натомість, 24 лютого 2022 р. весь світ здригнувся від жахливих рішень і дій лідерів найбільшої країни, яка весь час поціновувала себе з поняттям супермиролюбності. Проте, і до цієї дати весь світ знав, що це – територія з 134-мільйонним проблемним населенням, пограбованим, а тому неосвіченим. І найжахливіше, що весь світ знав, спостерігав, і більшості випадків загравав з цією «міною уповільненої дії».

В Резолюції Генеральної Асамблеї ООН сказано, що загальна грамотність сама забезпечить збалансований розвиток, мир і демократію. Тому **якість освіти** – необхідна умова досягнення мети Освіти для збалансованого розвитку і потребує значних капіталовкладень. Саме освіта сприяє досягненню таких важливих цілей збалансованого розвитку, як боротьба з бідністю, розвиток сільських регіонів, медицини, попередження і не розповсюдження невиліковних хвороб, вирішення екологічних проблем, проблем раціонального використання природних ресурсів і охорони природи, виробництво екологічно безпечних продуктів харчування, створення гендерночутливої системи освіти на всіх рівнях, питань етичного і правового характеру, зокрема, загальнолюдські цінності та права людини тощо [2, 5].

Нині вже загальновідомий факт, що екологізація будь-якої діяльності пов'язана з підвищенням екологічної свідомості населення. Кожен житель мусить усвідомити, що він знаходиться у спільній відповідальності за формування довкілля. Якщо він докладе зусиль у спільну справу окультурювання природних, історичних та гуманітарних цінностей, то тим самим з повагою відноситься до спадщини батьків та дідів [4].

Приклад європейських держав, зокрема Польщі, демонструє на практиці ефективність впливу високої екологічної свідомості, в першу чергу осіб, які займають керівні посади на всіх рівнях організації суспільства, які своїми справами демонструють позитивні зміни,

роблячи відповідні капіталовкладення у екологічні проекти. Це і біоочистка стічних вод на рівні територіальних громад, перебудова сміттєзвалищ та будівництво сміттєпереробних заводів, забезпечення у всіх населених пунктах прибудинкових територій контейнерами для роздільного збору сміття і допомога населенню організації сортування сміття. З метою економії природних ресурсів у зимовий період за кошти територіальних громад утеплення будинків і заміна теплозберігаючих вікон та встановлення сонячних батарей, ремонт всіх доріг навіть у самих віддалених населених пунктах у гірській місцевості та всіх інших об'єктів інфраструктури тощо (Рис. 1). Турбота такого типу про людей сприяє формуванню високого рівня екологічної культури і свідомості, в майбутньому працює виключно на збагачення, не потребує зайвих витрат.

Рис. 1. Сучасний рівень екологічної культури у європейських державах
Перелік посилань

1. Освіта для сталого розвитку – новий напрям у сучасній освіті. 07.11.2017 р. // URL: <http://www.garmoniya.mk.ua/articles/osvita-dlya-stalogo-rozvytku-novyy-napryam-u-suchasniy-osviti.html>
2. Нагорнюк О. Освіта для сталого розвитку та її значення для екологічно збалансованого розвитку суспільства. // URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/84839091.pdf>
3. Ноосферогенез і гармонійний розвиток / В.Я.Шевчук, Г.О.Білявський, Ю.М. Саталкін, В.М. Навроцький. К.: Геопринт, 2002. 129 с.
4. Mudrak O., Sobchuk W., Nahorniuk O., Mudrak H., Yashnik S., Tarasenko H. / Mechanisms of stimulation of socio-economic development of regions in conditions of transformation. / 1.7. Environmental literacy of the leaders of the new formation in an open society Monograph. Opole: The Academy of Management and Administration in Opole, 2019. 330p. (P. 78-110). ISBN 978-83-946765-7-5.
5. Печчеї Ауреліо. Людські якості або Шість цілей для людства. 1977 р. // URL: <https://www.rulit.me/books/chelovecheskie-kachestva-read-244874-1.html>